

روش‌ها و فنون تدریس

فصل دوم

مباحث نظری تدریس

۱۲

ارسالی ویسکرمی

پرورشی یا تربیتی - جریان است منظم و مستمر - هدف آن هدایت رشد جسمانی، فکری، اخلاقی و اجتماعی یا به طور کلی رشد همه جانبه شخصیت دانش آموزان در جهت کسب و درک معارف بشری و هنرهای مورد پذیرش جامعه و نیز همگامی با شکوفاتر شدن استعداد آنان است. - یک نظام است

آموزش - بر خلاف مفهوم پرورشی یک نظام نیست، بلکه فعالیتی است هدف مدار و از پیش طراحی شده که هدفش فراهم کردن فرصت دعا و موفقیت‌های است. امری یادگیری را در درون یک نظام پرورشی تسهیل کند و سرعت بخشد.

- آموزش وسیله‌ای است برای پرورش، نه خود پرورشی.

- آموزش یک فعالیت مشخص و دقیق طراحی شده است. لذا هدف‌های آن دقیق‌تر و مشخص‌تر و زودرس‌تر از هدف‌های پرورشی است.

- آموزش ممکن است با حضور معلم و یا بدون حضور وی از طریق فیلم درآید... و سایر رسانه‌ها صورت گیرد.

تدریس - همان قسمت از فعالیت‌های آموزشی که با حضور معلم در کلاس درس اتفاق می‌افتد اطلاق می‌شود. یعنی تقابل بین معلم و دانش آموز

- تدریس بخشی از آموزش است و همچون آموزش یک سلسله فعالیت‌های منظم، هدف مدار و از پیش طراحی شده را در برمی‌گیرد و هدفش ایجاد شرایط مطلوب یادگیری از سوی معلم است.

- هر تدریسی آموزش است ولی هر آموزشی تدریس نیست.

چهار ویژگی در تقریب تدریس :

الف) وجود تقابل بین معلم و دانش آموزان

ب) فعالیت بر اساس اهداف معین و از پیش تعیین شده

طراحی منظم با توجه به موفقیت و امکانات

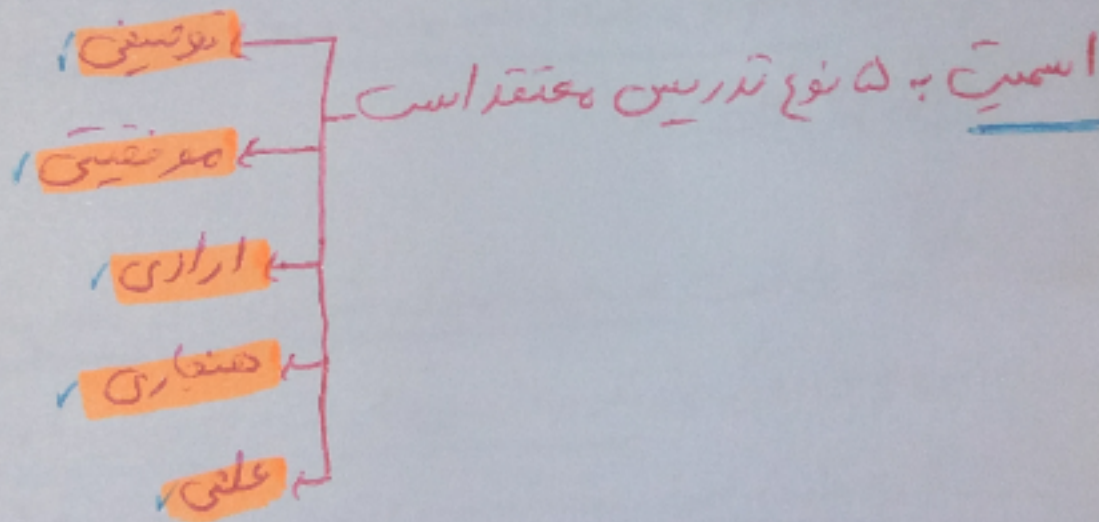
ایجاد فرصت و تسهیل یادگیری
در رفتار یادگیرنده

حرفه آموزی - معنای بسیار محدودتر نسبت به پرورشی، آموزش و تدریس دارد. هدف آن

بر خلاف پرورشی شکوفاساختن استعداد های همه جانبه افراد یارنده شخصیت آنان نیست، بلکه ارائه
مفروضات و مهارت های مورد نیاز به کار آموزان برای انجام شغل یا حرفه ای معین است.

تعریف آن - مستقیم ترش، دانش، مهارت و الگوهای رفتاری مورد نیاز یک فرد برای انجام
عملکرد مناسب در یک وظیفه یا شغل معین.

در واقع هدف آن تربیت افراد برای پذیرفتن مشاغل و تخصص های مختلف است. در واقع حرفه آموزی
یک فرایند یاددهی - یادگیری کوتاه مدت با هدف آماده کردن افراد برای حرفه ای معین با حضور معلم
یا بدون حضور معلم است.

توصیفی - بیان مستقیم و صریح دانش و مهارت از طرف معلم به دانش آموزان. از منظر چنین تعریف
سفرانی در کلاس درس یکی از روش های جمع تدریس محسوب می شود.

مونتسوری - در این تعریف ۲ مفهوم تدریس و یادگیری نقش تعیین کننده و انفاکان ناپذیر دارند. به این
معنی که عمل تدریس صورت نفاذ هر ترفند میزانی یادگیری اتفاق افتاده باشد.

دیدی و آیزنر - تدریس برای آموزش است آنچنانکه فروتنی برای فریب است.

۲۵-۲۳
- بر اساس چنین تدریسی انتقال اطلاعات نیست بلکه که تعامل یا ارتباط بین معلم و دانش آموزان است. معلم را موظف می کند فعالیت های یاد دهنی - یادگیری را به گونه ای سازماندهی کند که منتج به یادگیری شود.

ارادی ^{تدریس} تعلیمی است هدف مدار که اهمیت دارد آن در رفتارهای آموزشی بستگی به موقعیت و باور معلمان دارد.

آنچه فعالیت های آموزشی را سازماندهی می کند و جهت می دهد، نگاه و باور معلمان نسبت به فرایند یاد دهنی - یادگیری است.

صنجاری معطوف به فعالیت های است که بر پایه اصول اخلاقی، شواهد و استدلال بنا شده باشد.
- در این رویکرد محتوا باید ارزشمند و تفکر آفرین باشد در روش های یاد دهنی - یادگیری باید مبتنی بر شواهد و دلایل باشد.

- در این شیوه معلم حق ندارد اندیشه ها و باورهای خود را بدون دلایل و شواهد علمی تایید کننده بر دانش آموزان تحمیل کند.

علمی ^{تدریس} فعالیتی است صریح و دقیق که ریشه در تجارب گذشته معلمان و متخصصان تربیتی دارد.
- بر اساس چنین رویکردی تعریف تدریس باید عاری از هرگونه ابهام و عدم دقت باشد و با جملات و عبارات بیان شود که ضمن ریشه داشتن در عرف و فرهنگ عمومی، دلالت بر رفتارهای صریح و بدون ابهام داشته باشد و آثار من نیز از طریق تجربه تایید شود.

تدریس از منظر هدف و نتیجه تدریس هدف ترا تدریس نتیجه ترا

- عمل تدریس سلسله فعالیت های مرتبط و منظم، هدف مدار و از پیش طراحی شده است که هر رفتاری ایجاد شرایط مطلوب یادگیری است. فعالیت که به صورت رفتار متقابل بین یاد دهننده و یادگیرنده با توجه به محتوا و نتیجه ای خاص جریان دارد.

تعریف تدریس از دیدگاه مکاتب مختلف

صفحه ۲-۴

سنت رایان - به ابعاد کلی تدریس در کلاس درس تأکید دارند و از درود مفاهیم دبیر- این حوزه اجتناب می ورزند.

- در این رویکرد چندان توجهی به چرایی و چگونه موفقیت یک کلاس درس خاص در فرایند یاد دهنی یا دگیری نمی شود بلکه از دیدگاه (مدیریت صنفی) و (رفتار رایان) به فرایند آموزش توجه می شود.

- از دیدگاه سنت رایان عمل ترا چه در فرایند برنامه ریزی درسی و چه در فرایند تدریس، اهداف کلی آموزشی ابتدا باید به اهداف عینی و سپس به فعالیت های یادگیری تبدیل شوند. آن ها معتقدند کلیه اهداف آموزشی، محتوا و حتی خط مشی فعالیت معلم در کلاس درس را باید دست اندرکاران امور ت. م. در سطوح بالای وزارت آموزش و پرورش تعیین و تنظیم کنند.

- مراکز آموزشی تنها موظف اند اهداف آموزشی را به اهداف صریح و عینی تبدیل و سپس زمینه ای فراهم کنند تا دانش آموزان آن اهداف را به صورت رفتارهای تعیین شده تمرین و تکرار نمایند. بر اساس چنین نگرشی اهداف و موضوعات مهم باید در برنامه درسی لحاظ شود، اما محتوا باید متناسب با فرهنگ و توانایی دانش آموزان باشد.

- معیار و روش ارزشیابی دانش آموزان جهت دست یابی به اهداف آموزشی از طرف برنامه ریزان ت. م. تعیین و به مراکز آموزشی ابلاغ می گردد و معلمان و معلمان آن ها در پایان دوره آموزشی هستند.

تجربه رایان مفهومی - معلم یکی از عوامل ارزشمند مسلط بر محیط و ایجاد کننده شرایط مطلوب یادگیری است.

- معتقد به اجمالت تجربه اند، تدریس عبارت است از ایجاد موفقیت مطلوب تجربه که دانش آموزان در آن از طریق تجربه بیا آموزند، موفقیتی که دانش آموزان را به تفکر و پرورده می وادارد.

- این دیدگاه (روندگراست) و هوارن بر همبستگی (تغذیه و یادگیری) تأکید دارد و از ویژگی های بارز آن می توانند ندادن فعالیت های کلاس درس با مسائل و پدیده های اجتماعی است.

۱۵-۲۰
- با اعتقاد آن‌ها دستکاری منظم و کنترل فرایند بسیار پیچیده‌ای به نام تدریس تقریباً غیرممکن است. و بر این باورند که باید در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به تاثیر عوامل دیگری توجه کرد. بعضی از طرفداران این دیدگاه معتقدند که پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بستگی از اینکه وابسته به هوش و استعداد دانش آموزان باشد به موفقیت و زمان یادگیری بستگی دارد.

نوع مفهوم برای آن - آن‌ها شکل و کارکرد نظام‌های آموزشی موجود را به دلیل قرار داشتن در زیر سلطه قدرت و شکست خورده می‌دانند و معتقدند که باید چهارچوب‌های جدیدی را جایگزین چهارچوب‌های ناموفق گذشته کرد.

- با اعتقاد آن‌ها برنامه‌های درسی و فعالیت‌های آموزشی در کلاس درس باید به طور آشکار و به صورت یک منشا با مسائل سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه پیوند ناگسستنی داشته باشد. آن‌ها علاوه بر برنامه درسی تدریس یافته در مدارس به اهمیت و تاثیر برنامه درسی بیجان در تغییر و تحول اندیشه دانش آموزان تاکید می‌ورزند.

- روش تدریس و شکل ارزشیابی در این دیدگاه به گونه‌ای است که زنجری و فعالیت در کلاس درس را پویا و نشاط آوری سازد و زمینه مشارکت اجتماعی دانش آموزان را فراهم می‌کند و سبب تقویت و پرورش تقدیر انتقادی در دانش آموزان می‌شود و از آن‌ها می‌خواهد که تفکر می‌سازد.

- به عبارتی دیگر، از منظر نوع مفهوم برای یادگیری آموزشی به طور مستقیم با مسائل اجتماعی ارتباط پیدا می‌کند. دانش آموزان از طریق تجزیه و تحلیل مسائل سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جامعه، مفاهیم مورد نظر برای آموزش با استفاده از روش مباحثه به کاوش می‌پردازند، مواضع خود را بازسازی و یا موضع جدیدی اتخاذ می‌کنند. دانش آموزان در این نگرش عناصری هستند که می‌توانند فعالانه در مسائل اجتماعی مشارکت کنند و یا حتی در تغییرات اجتماعی موثر باشند.

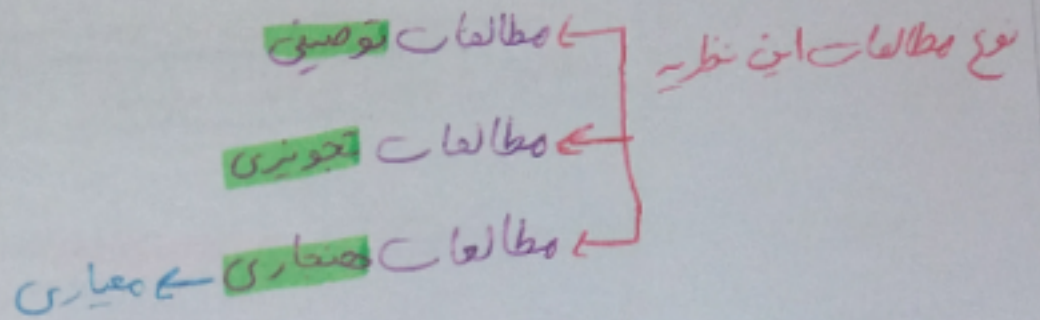
- نقش معلم در این رویکرد فراهم کردن زمینه ارتباط بین مدرسه و جامعه و ایجاد فضای مناسب است تا دانش آموزان به شرکت در بحث‌ها رغبت نشان دهند.

چگونگی تدریس به معلم دقیقاً بستگی به دانش، مهارت و نگرش او دارد.

نظریه های تدریس:

۲۰۲۷

نظریه تدریس و حدت یافته است، سازه‌ماندهی و کلیت بخش اساس شکل تدریس همه نظریه های علمی در طول تاریخ و معارف بشری بوده است. نظریه پردازان منشأ همه نظریه ها را سه معرفت اساسی یعنی علوم طبیعی، علوم انسانی و علوم اجتماعی دانسته اند.

مطالعات توصیفی

شامل کلیه تحقیقات علمی و تجربی در قلمرو مسائل و پدیده های مختلف دانش بشری است. این دسته از مطالعات در مورد کشف و توصیف و تبیین واقعیت ها و همسکها با استفاده از روش های علمی اند.

روشن دگرکرد

در این نوع مطالعات از روش تجربی - تحلیلی استفاده می شود.

چنین مطالعاتی در تمام حوزه های معرفت بشری اعلم از علوم طبیعی، علوم انسانی و علوم اجتماعی کم و بیش رایج است.

روانشناسی یادگیری و تربیت و مجموعه مطالعات تجربی - تحلیلی در حوزه علوم تربیت جزو مطالعات توصیفی هستند.

رویکردی پدیدارشناسانه دارند. اینگونه مطالعات در حوزه ت.ت.ت و معطوف به یقین و تحقق هدف های آموزشی و پرورشی بر اساس هنجارهای فلسفی اخلاق و اجتماعی اند.

مطالعات هنجاری (معیاری)

روش فلسفی و تحلیلی عقلانی است. لذا معمولاً وضع کردنی است نه کشف کردنی.

مطالعات علوم انسانی و علوم اجتماعی از نوع مطالعات هنجاری اند.

در حوزه ت. س. فلسفه آموزش و پرورش که معمولاً تعیین کننده اهداف و جهت دهنده
اعمال تربیتی است در حوزه مطالعات هنجاری قرار دارد.

مطالعات تجویزی

آن دسته از مطالعاتی اند که بر بنیان کشف هستیها و تعیین اهداف بنیستند
بلکه از یافته های مطالعات توصیفی در جهت دستیابی به اهداف مورد نظر در
مطالعات هنجاری استفاده میکنند.

روش مطالعاتی ها تجربی - تحلیلی است.

همه علوم کاربردی مانند مهندسی و پزشکی محصول چنین مطالعاتی هستند.

در حوزه علوم تربیتی رشته های برنامه ریزی درسی و فناوری آموزشی از
مقوله های مطالعات تجویزی اند.

تجویز فرایند تعیین و تنظیم برنامه درسی؟

الف) تعیین وضعیت موجود (رفتار ورودی) - وضعیتی است که دانش آموزان قبل از آغاز
تدریس در آن قرار دارند.

ب) تعیین موقیعت مطلوب (اهداف آموزشی) - موقیعت مطلوب موقیعتی است که انتظار
داریم دانش آموزان پس از انجام مجموعه ای از فعالیتهای آموزشی به آن برسند. موقیعت مطلوب
همان هدف نهایی تدریس است.

هدف نهایی تدریس بواسطه مجموعه ای از تکالیف مستلزم آگاهی و معلومات مشخص و سافت فکری

و فرایندهای شناختی همین است تعیین می شود و بر حسب ۳ جنبه توصیف می شود:

(۱) هدف شناختی

(۲) توانایی های فکری و شناختی

(۳) فرایندهای شناختی و موقیعت

۱) تعیین محتوای برنامه از طریق تفریق و صفت موجود و وصف مطلوب بدست آورد.

۲) تجزیه، سازماندهی و تعیین برنامه درس

کارکردهای درونی تدریس:

۱) ایجاد انگیزه - برای ایجاد انگیزه دانش آموزان باید همراه با معلمان خود فعالانه در رخدادهای آموزشی مشارکت کند و باطل مسائل و مشکلات عملاً به کسب اطلاعات و بازسازی اندیشه خود بپردازد.
- هنگامی که موضوع درس به منزله حقیقت عینی و مطلق ارائه شود کنش نیست، بی تقادی و انفعال جایگزین انگیزه های یادگیری خواهد شد.

۳) ایجاد عدم تقادل در دانش آموزان - توضیحات بیشتر صفح

۴) کنش متقابل - بران ایجاد تقابل فلاق بین یادگیرنده و محیط آموزشی لازم است معلم هر لحظه متغیرهای موجود در محیط آموزشی را تفسیر دهد و در نتیجه این تفسیر تقادل یادگیرنده در محیط آموزشی ناپایدار شود تا یادگیرنده و ادار به فعالیت برسد.

۵) کسب اطلاعات جدید - کسب دانش جدید باید به صورت معنی دار انجام شود تا دانش آموزان بتوانند با ایجاد رابطه بین مفاهیم جدید و تجارب گذشته به تکمیل و یا بازسازی اندیشه خود بپردازند.

- به منظور اطمینان یافتن از معنی دار بودن دانش جدید، اطلاعات کسب شده باید در دو مسیر جریان پیدا کند: نخست انتهای تمام اطلاعات بدست آمده باید روشن و آشکار باشد. دوم اینکه دانش آموزان باید از طریق مقایسه قسمت های مختلف اطلاعات نسبت به سافت و ترتیب آن دعا بینش و شناخت پیدا کنند تا بتوانند به بازسازی سافت شناخت خود اقدام کنند.

۶) ذخیره سازی و اصلاح مجدد - ذخیره سازی نهایی مفید و پایدار است که یادگیری معنی دار باشد.

۷) انتقال اطلاعات

معنی استفاده از اطلاعات آموخته شده در موقعیت های ویژه و معنی جدید.

- انتقال به صورت مثبت و منفی صورت می گیرد.

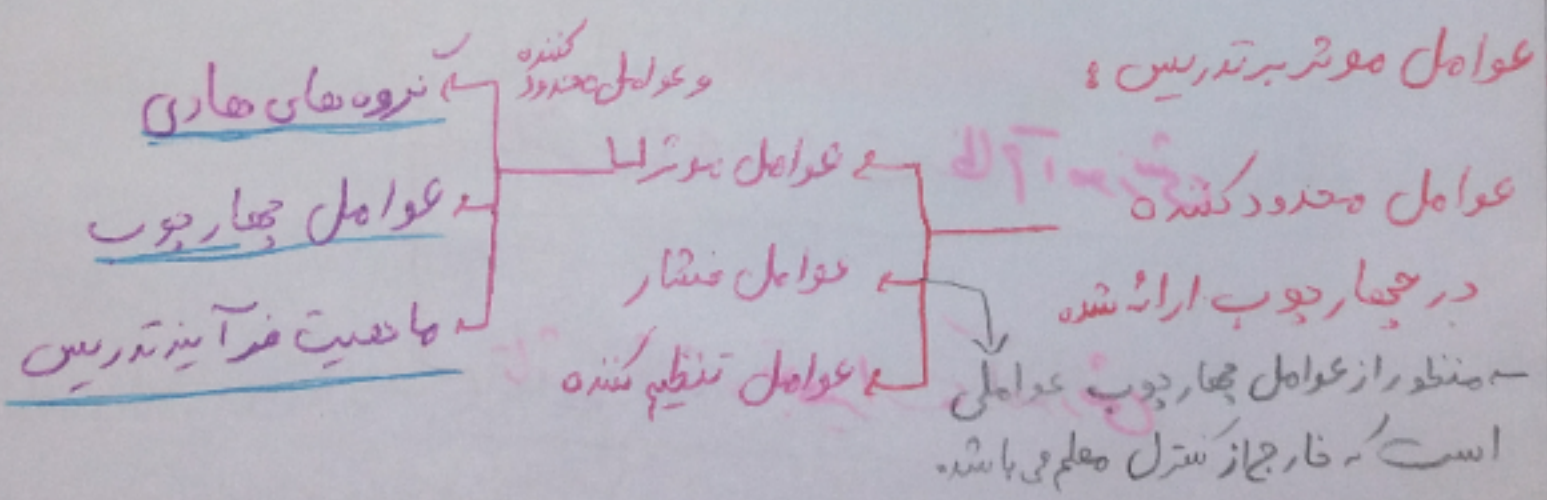
- انتقال مثبت - هرگاه اطلاعات گذشته، دانش آموزان را در فهم یا حل مساله جدید یاری کند انتقال مثبت صورت گرفته است.

- انتقال منفی - اگر اطلاعات گذشته سبب فهم و حل نادرست مسائل جدید شود انتقال منفی گفته می شود.

۸) کنترل، هدایت و تحول - در فرایند آموزش موثر باشد که اندیشه ها و عمل دانش آموزان را

در فرایند فعالیتهای زندگی جهت دهد و تحت کنترل درآورد. منظور از کنترل، کنترل درونی است.

فعالیت های آن ها را شکل می دهد و موجب تغییر و تحول آن ها در فرایند تدریس می شود. از کنش های مهم تدریس می باشد.

نمونه های هادی - این کرده دانش آموزان هستند که برنامه درسی و روشی های تدریس برای آن ها تنظیم و طراحی شده است.

انتقال مثبت برآیند است ← کاربرد قانن، اصل یا قاعده در فرایندهای فعالیتهای جدید

مقایسه میان اطلاعات و بیان آن‌ها در موارد خاص

کاربرد رویکردها (کنش‌های) تدریس:

(۱) برانگیختن مطالعه

(۲) طراحی آموزش

(۳) انتخاب روش‌ها و شیوه‌های تدریس

ویژگی‌های شخصیتی معلم

ویژگی‌های فزاینده

تاثیر برنامه و سافت نظام آموزشی

تاثیر فضا و تجهیزات آموزشی

عوامل موثر در تدریس:

(۱) ویژگی‌های معلم ← در این رده بیش‌تر به تحلیل نفع تدریس و روابط معلم نسبت به فراگیران می‌پردازیم و آنان را به آکرده زیر تقسیم می‌کنیم:

① شاگرد ندر

② درس ندر

منظور از مداومت، تکرار نمودن عناصر اصلی محتوای آموزش است.

در این مورد توجه به موارد زیر در طراحی برنامه درسی مهم است که معلم باید در تدریس خود به آن توجه کند.

- ۱) توجه به ویژگی های دانش آموزان (علاقه، توانایی، تجربه های علمی و سافت شناختی)
- ۲) موقعیت اجتماعی دانش آموزان.
- ۳) تعامل و همادله اندیشه دانش آموزان با یکدیگر.

عوامل چهارچوبی از دیدگاه لاندنر ساده سازی و وابسته به هم وجود دارد که بر یکدیگر تاثیر متقابل می گذارند:

۱) اهداف عینی تدریس به براساس چنین رویکردی معلم موظف است قبل از اجرای برنامه درسی نتایج رفتاردهای آموزشی را به صورت هدف ها و فعالیت های صریح و رفتاری تعیین و تنظیم کند.

در ادامه...

فرآیند تدریس از نگاه رفتاررایان:

- ۱- شناسایی قابلیت های مطلوب و نتایج رفتاری تدریس
- ۲- طراحی فعالیت های کلاس درس به منظور انتقال برنامه و دستیابی به هدف های رفتاری تنظیم شده
- ۳- ارزشیابی از طریق آزمون های مبتنی بر ملاک به منظور اطمینان از دستیابی به قابلیت ها و تحقق اهداف رفتاری.

اگرچه هدف های عینی و رفتاری می توانند جهت و هدف فعالیت های تدریس را برای معلمان روشن کنند، خلاقیت، ابتکار و انعطاف پذیری آنان را در فرایند تدریس محدود خواهند ساخت و فرصت انتخاب ابتکار و خلاقیت و لذت رشد و خود شکوفایی را نیز از دانش آموزان خواهند گرفت.

تنظیم و تسلسل بخش های مختلف محتوا - سه ملاک اصلی برای تنظیم محتوا - **مداومت**، **توالی** و **وحدت**

۱- **معلمان شاگرد نکرده** این گروه از معلمان فراگیران را در مرکز فعالیت معاقراری دهند.

از میان علوم بیس تر به علوم انسانی و بویژه روانشناسی توجه دارند.

این گروه به ۲ گروه کوچک تقسیم می شوند:

(۱) **شاگرد نفر فردی** ← به ویژگی همان فردی فراگیران بیس تر توجه می کنند.

(۲) **شاگرد نفر جمعی** ← توجه به جمع فراگیران و پرورش همه آنان. رفتار این معلمان

نسبت به معلمان گروه اول **رسی تر است**.

بسیار با توجه

۲- **معلمان درس نکرده** بیس تر به درس اهمیت می دهند تا پرورش فراگیران و به ۲

زیرگروه تقسیم می شوند.

(۱) **درس نکرده علمی** ← این معلمان بیس تر به رشته های علمی علاقه مندند و می گویند تا

از این نظر دانش خود را گسترش دهند. و تاثیر آن ها در فراگیران به خاطر وسعت اطلاعات آن ها است.

(۲) **درس نکرده فلسفی** ← چون به مسائل کلی و اجتماعی می پردازند کلاس ها بسیار گسترده

این معلمان به عنوان شخصی دارند به عنوان سر مشق انسان آرمانی مورد توجه فراگیران واقع می شوند.

ب) **تأثیر شخصیت و رفتار معلم در فرآیند تدریس** ← در فرآیند تدریس، رفتار و کردار معلم

از اهمیت خاصی برخوردار است. برای فراگیران **عمل و رفتار** معلم معیار مناسبی برای ارزشیابی مطالب، کفایت ها، و سایر و ره خود عملی او است.

- منظور از مدوامت، تکرار عمودی عناصر اصلی محتوای آموزشی است.

- توالی با مدوامت ارتباط دارد اما از آن فراتر است. به این ترتیب که در مدوامت یک عنصر اصلی محتوای برنامه درسی به همان صورت و بدون توجه به توسعه و گسترش درک و فهم مهارت‌ها و نرسیدن و یا سایر عوامل مورد نظر تکرار می‌شود. در صورتی که در توالی به عنوان یک ملاک سازماندهی، فعالیت‌های یادگیری بر اهمیت و گسترش و غنی‌سازی محتوای آموزشی از نظر وسعت و عمق تأکید دارد.

- ملاک وحدت بدا ارتباط افقی محتوای آموزشی مربوط است. با توجه به این ملاک فعالیت‌های تدریس و تجارب یادگیری باید طوری تنظیم شود که به دانش آموزان در پی دست آوردن وحدت نظر و ساختن بیناورد در خصوص موضوع‌هایی که با آن‌ها سروکار دارند کمک کند.

(۳) زمان برای تدریس ← زمان مورد نیاز بقیری است از ظرفیت و ساختار نظام آموزشی در رابطه با تجارب یادگیری دانش آموزان.

- زمان مورد نیاز برای تدریس و یادگیری را در مجموع می‌توان به سه حالت تقسیم کرده:

(الف) زمان منظور شده برای رسیدن به اهداف مساوی یا نزدیک به زمان مورد نیاز باشد.

(ب) زمان منظور شده بیش از زمان مورد نیاز باشد.

(ج) زمان منظور شده کمتر از زمان مورد نیاز باشد. ← زمان به عنوان یک عامل فشاری باشد.

- در موقعیت سوم زمان به عنوان یک عامل فشار در داخل چهارچوب عمل می‌کند و بر تدریس معلم اثر می‌گذارد.

- اگرچه اهدای معیار معتبری برای معلمان در ادبیت نبندی اهداف و یا محتوای باشند.

به تدریس عمود یعنی اینکه یک هدف آموزشی تعیین شده باید در تمام طول آن قسمت از محتوا به طور مکرر مورد تأکید قرار بگیرد.

ج) تأثیر شخصیت علمی معلم بر فرآیند تدریس :

- تسلط بر محتوا و موضوع درس از مهم ترین ویژگی های معلم است.
- نقش دیگر معلم، ایجاد رابطه و پیوند بین جامعه و مدرسه است.
- معلم در زمینه کار خود باید یافته های جدید در ارتباط دائم با رشد معلم به روز باشد.

۲) ویژگی های فرآیند و تأثیر آن بر فرآیند تدریس :

- آگاهی از فرآیند های شناختی فرآیند
- ساخت ذهنی، هویت و تجربه علمی فرآیند
- موقعیت های اجتماعی فرآیند

۳) تأثیر برنامه و ساخت نظام آموزشی بر فرآیند تدریس :

الف) برنامه متنی بر اصالت مواد درسی :

- هدف آموزش و پرورش انتقال محتوای برنامه از یک شکل به شکل دیگر.
- یک برنامه ثابت برای همه کشورها اجرائی شود.
- محتوای برنامه معتد به متن تنظیم شده است.

- هر درس به طور مستقل و بدون ارتباط با مواد دیگر تدریس می شود.

- رعایت انضباط کنوانسیون در آموزش مواد درسی برای همه معلمان الزامی است.

ماهیت فرایند تدریس - شامل سه عنصر
 محتوا
 فعالیت
 منابع و امکانات

محتوای اصول و معانی است که در قالب یک برنامه درسی ارائه می شود. محتوای هر درس ساختار ویژه خود را دارد که تا حدی نفع فعالیت و شیوه های تدریس معلم را مشخص می کند. اصولاً محتوای برنامه های آموزشی بر اهداف تعیین شده مبتنی اند.

فعالیت - یاد دهنده های آموزشی مشخص کننده نفع و انگیزش دو انگیزش معلم و دانش آموزان در کلاس درس است.

منابع و امکانات - یعنی مجموعه تجهیزاتی که بران تدریس لازم است.

دستگاه مدیریتی و عناصر چهارچوب از عواملی هستند که فرایند تدریس را تحت فشار قرار می دهند و معمولاً کارکنان بیرونی تدریس را تعیین می کنند. آن ها تصمیماتی خارج از اراده معلم اند و او در تغییر و تحول آن ها چندان نفی ندارد، با همین دلیل به آن ها عوامل فشار دهنده می گویند.

شاید از عینی ترین این دسته از عوامل بتوان نفع مدیریتی، کرده های هادی و زمانه تدریس را نام برد که فعالیت های معلم را در فرایند تدریس محدود می کنند.

کرده سوم از عوامل تاثیرگذار بر فرایند تدریس، قوانین و مقررات اداری هستند که این دسته از عوامل را معمولاً عوامل تنظیم کننده فرایند تدریس می نامند، زیرا معلم نیز باید خود را با این ها هماهنگ سازد.

☆ در فرایند تدریس عاملی که باید بیش تر از همه مورد توجه قرار گیرد انتقال اطلاعاتی باشد.

- نتیجه فعالیت های آموزشی، از نظر معلم و فراگیر، بیش تر به حافظ سپردن و تدریس و اندازیدن امتحان و گرفتن نمره است.

- اجرای برنامه های آموزشی، بیش تر به سخت نگه داشتن و ارائه یک نظام ثابت آموزشی سوق داده می شود.

ب) برنامه های مبتنی بر رشد همه جانبه فراگیران دارای ویژگی های زیر می باشد:

- هدف آن آموزش و پرورش رفع نیازهای آتی و آقای فراگرد جامعه است.

- برنامه بر حسب مقتضیات منطقه و نوع مدرسه و توانایی فراگیر تنظیم می شود.

- مستوای برنامه به فعالیت های فردی و گروهی فراگیران بستگی دارد و معلم همواره نقش راهنما را بر عهده دارد.

- یادگیری مواد درسی پیوسته و همراه با کشف و حل مساله است.

- معلمان در اجرای برنامه و انتخاب مواد درسی آزادی عمل و اختیارات بیش تر دارند.

- نتیجه فعالیت های آموزشی به صورت ارضای حس نیاز به یادگیری و گنجینه به رشد و تقابل شخصیت فراگیران مورد بررسی قرار می گیرند.

- تنظیم و پیشرفت برنامه های آموزشی امری مداوم و پیوسته است.